

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Даниела Тодорова Маркова, преподавател в ПУ „Паисий Хилендарски“

на материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност

„професор” в Тракийски университет, гр. Стара Загора,

по област на висше образование 1. Педагогически

науки;

професионално направление 1. 3. Педагогика на обучението по...;

(Методика на обучението по изобразително изкуство)

1. Информация за конкурса

В конкурса за ‘професор’, обявен в Държавен вестник, бр. 24 от 25.03.2022 г. и в [интернет-страница на ТрУ](#) и за нуждите на катедра “Информационни технологии, изобразително изкуство, чужди езици” към Педагогическия факултет, като единствен кандидат, подал документи, участва доц. д-р Ани Димова Златева от същия факултет към ТрУ.

2. Общо представяне на процедурата и получените материали

Със заповед № 1202 от 26. 04. 2022 г. на Ректора на ТрУ, гр. Стара Загора съм определена за външен член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност „професор” в ТрУ по област на висше образование: 1. Педагогически науки; професионално направление 1. 3. Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по изобразително изкуство).

Документите на кандидата доц. д-р Ани Златева покриват изискванията на ЗРАСРБ за допустимост до участие в обявения конкурс за заемане на академична длъжност „професор” по „Методика на обучението по изобразително изкуство“. Кандидатът отговаря на условията на чл. 29, ал. 1, т. 2 от ЗРАСРБ и чл. 86, ал. 1, т. 2 от ПРАСТрУ за заемане на академична длъжност „професор”. Представените документи предварително са разгледани от Комисия за допускане в конкурса (Протокол от 28.06.2022 г.).

Комплектът материали на електронен носител включва следните документи: Декларация за достоверност на представените материали и информацията в тях;

Информационна карта за заета академична длъжност; Копие от обявата в „Държавен вестник“; Диплом за висше образование; Диплом за ОНС „доктор“, Диплом за НС „доктор на науките“; Диплом за академична длъжност „доцент“; Автобиография; Резюмета на трудовете; Списък на публикациите и копия от тях; Списък и копия на брой цитирания; Справка за оригиналните научни приноси в научните трудове; Свидетелство за съдимост; Справка за изпълнение на минималните национални изисквания и на допълнителните изисквания определени в правилника, придружена с доказателства; Доказателствен материал – приложение Е от минималните национални изисквания (шест броя); Справка от ЦУБ на ТрУ за импакт фактор и импакт ранг; Справка от ЦУБ на ТрУ за цитирания включени в базите данни Web of Science; Разделителни протоколи или писма от всички съавтори на публикации/монографии и др.

Всички представени материали са извън тези, които са участвали в процедурите за присъждане на ОКС „Доктор“ и за заемане на академичната длъжност „доцент“.

От наличната „Справка декларация за изпълнение на минималните национални изисквания за академична длъжност „професор“, се вижда, че те са спазени. Трябва да се отбележи, че получените от кандидата точки /1028,3/ надвишават изискуемите точки.

3. Кратки биографични данни и академично израстване на кандидата

Биографията на А. Златева показва дълъг и успешен път на професионално развитие. Тя има опит като дизайнер и художник на свободна практика, след получаването на висшето си образование във ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“ (Магистър по педагогика на изобразителното изкуство и скулптура), защитава дисертационен труд през 2005 г., от 2006 – 2013 е гл. асистент, от 2013 г. до настоящия момент е доцент по методика на изобразителното изкуство в Педагогически Факултет на ТрУ. За този период се натрупват публикации в специализирани издания, участия в научни форуми и публикувани доклади, учебници и учебни помагала, монографии и части от книги.

Предоставени са 11 сертификата за участие в международни научни форуми. Впечатление правят участията в научни проекти в автобиографията – общо 20; 12 след 2013 г. – международни проекти, проект на ЕК по програма „Хоризонт“, проект на МОН по ОП „РЧР“, проект „Студентски практики“, фаза 1 и 2 (академичен наставник), проекти на ТрУ. Предоставени са справки – договори за ръководство на 2 университетски/факултетски проекта.

Въпреки, че художественотворческата дейност не е свързана пряко с професионалното направление в което е обявен конкурса и поради това не е представена

детайлно, според мен творческите способности и изяви на кандидата - участия в изложби, биеналета, национални арт форуми, изложби на старозагорските художници, участия в скулптурни проекти и фестивали, са от особено значение за ефективността на преподавателската работа, те дооформят общото впечатление за интересите, разбиранията, творческия потенциал на кандидата и има основание да се вземат под внимание в крайната оценка. Творческите изяви на А. Златева са широко популярни сред професионалистите и интересуващите се от съвременните прояви на изобразителното изкуство. Множеството участия в различни арт форуми очертават широтата на интересите, обогатяват и допълват цялостната научна и учебна дейност на кандидата.

Заслужава да се отбележи, че доц. Ани Златева е „Будител на Стара Загора“ за 2020-та година, с номинация от Съюза на учените.

4. Оценка на дейността на кандидата - научна и научно-приложна, учебно-педагогическа и др.

Широтата и задълбочеността на теоретичната, научна и практическа подготовка на кандидата се потвърждават от предоставените материали – монографии, учебни помагала, научни публикации, участия в проекти и научни форуми, научни проекти, разработени учебни курсове, ръководство на дипломанти, ръководство на докторант и други.

Доц. д-р Ани Златева е приложила 2 монографии – 1 монография, хабилитационен труд и 1 публикувана монография, която не е представена като основен хабилитационен труд. Към публикации в група Г, показател 6, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази, са представени общо 11 статии - 4 статии, публикувани в сп. Педагогика, които са индексирани в Web of Science, 3 от тях са в съавторство. Статиите са писани в периода 2018 – 2020 г. Към публикации в група Г, показател 7: статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове са приложени 7 статии и доклади, 3 от които в съавторство. Тези статии и доклади са писани в периода 2015 – 2019 г. Към публикации в група Г, показател 10, е представена публикувана глава от колективна монография.

Хабилитационният труд „Интерактивни занимания с изкуство в неформална среда“, публикуван през 2022 г., разглежда актуален проблем, тъй като интерактивността все повече привлича вниманието като средство за осъвременяване на образованието и за разчупване на стереотипните рамки на обучение. Аналитично са

разгледани аспектите на въздействие на заниманията с изкуство извън класната стая, които не са единствено продължение на формалния образователен процес, а възможност за качествено нов начин на общуване и съпреживяване на изобразителното изкуство. Тези възможности са добре аргументирани. Монографията включва задълбочен исторически обзор на традициите и развитието при прилагането на различни форми на неформално образование в България като читалищата дейност, извънкласните и извънучилищни занимания в различните исторически епохи. Изяснени са основните принципи, практики и подходи на обучението в неформална среда. Голям потенциал откривам в аспекта на придобиване на знания и повишаване на интереса към други познавателни сфери и изучавани дисциплини. Полезни за педагогическата практика са направените констатации относно обучението в електронна среда с отчитането на неговите ползи и недостатъци. Особено ценен за изобразителната практика е споделият във втората част на монографията опит от прилагането на интерактивни занимания. Описани са интерактивни занимания с изкуство в неформална среда – градска среда, галерии, изложбени зали, музеи, библиотеки, фойета на културни центрове и т. н. Анализирани са резултати от интерактивни неформални занимания с изкуство със студенти по педагогика въз основа на дейности по осъществен проект, насочен към развитие на техните художествени умения. Реализирани са задачи с нетрадиционни техники и материали, които несъмнено са предизвикали интереса на студентите и които им предоставят творческа свобода. Формираното креативно мислене ще рефлектира върху бъдещата педагогическа работа на студентите. В проведения експеримент нивото на интерес при студентите, а впоследствие и при децата, е нараствало при всеки от етапите на реализирането му. Проявено е педагогическо майсторство при осъществяването на творческите идеи в различните етапи. Интересни са разработените интерактивни - игрови и образователни занимания за работа с деца.

Не по-малко полезна в практическо отношение е и другата монография „How to read children's drawings”, публикувана на английски език през 2019 г. В нея са проследени етапите на развитие на детската изобразителна дейност, като задълбоченото проучване на спецификите на изразните средства в детските рисунки гарантира тяхното разбиране и анализиране. Монографията има своя принос към изясняването на същността на съдържанието на детската рисунка и с осветляването на основните принципи за диагностика на изображението и начините за приложение на

рисувателни тестове, може да бъде полезна за педагогическите специалисти. Трудът би представлявал интерес не само за хората и изследователите от областта на методиката на изобразителното изкуство, но и за интересуващите се от психология на изобразителното изкуство. Особено ценна е колекцията от детски рисунки на А. Златева, визуализиращи текста, събрани в продължение на двадесет години въз основа на личната ѝ практика и занимания по изобразително изкуство с деца.

Колективната монография „Компетентностен подход в обучението на студенти от педагогически специалности” (2021 г.) е продукт на творческите търсения на екип преподаватели от ПФ по научен проект. Глава от нея е разработена от А. Златева в съавторство – „Компетентностен подход в обучението по изобразително изкуство”. На базата на съвременните научно-теоретични основи и успешни практики, свързани с практическата подготовка на студентите педагози, са предложени подходи за формиране професионалната компетентност при бъдещите педагози, съобразно спецификата на изобразителното изкуство.

Представените научни публикации очертават широкия кръг от интереси на А. Златева в областта на професионалното направление, теорията и методиката на изобразителното изкуство, иновативните подходи на работа. Диапазонът на научните ѝ търсения се простира от областта на приложението на изобразителното изкуство в неформална среда, обхваща проблеми свързани с превенция от отпадане на училище чрез занимания с изобразително изкуство, преминава през разглеждането на изобразителното изкуство при работа с деца и ученици със специални обучителни трудности; разпознаването и обучението на даровити деца и ученици; изграждане на базисни умения за възприемане на изкуството при работа със студенти.

В обобщение, монографиите и останалите научни публикации разкриват задълбочеността на доц. д-р Ани Златева при осъществяване на научните изследвания и затвърждават впечатлението за добрата ѝ научна и педагогическа подготовка. От представените материали проличава нейната професионална ерудиция, разкрива се способността ѝ да извежда и дефинира проблемите в обучението по изобразително изкуство и да ги адаптира към потребностите на съвременните студенти, така че да постигне много добри резултати. Предложените педагогически подходи и творчески задачи показват солиден опит в областта на теорията и практическото обучение по изобразително изкуство.

В комплекта с материали са представени учебници използвани в училищната

мрежа (към група показатели Е 20), това са учебни помагала за деца в предучилищна възраст (в съавторство) – познавателни книжки, методически ръководства и книги за учителя за реализиране на образователното съдържание в 3 и 4 подготвителни групи в детската градина и в училище, които показват познанията и добрия опит на А. Златева в предучилищното образование по изобразително изкуство.

По отношение на **практическата учебно-педагогическа дейност**, за разглеждания период, доц. д-р Ани Златева има разработени 16 учебни програми. Участва и в актуализирането на учебни курсове. Научен ръководител е на 6 дипломанта с разнообразна тематика на разработените дипломни работи. Осъществено е научно ръководство на 1 успешно защитил докторант.

А. Златева е член на редакционната колегия на научно списание на ТрУ (Trakia journal of science), председател на издателския борд на Издателство „Тракийски университет“; участвала е в 13 научни журита със становища (12 по процедури за придобиване на ОНС „доктор“ и 1 за придобиване на академична длъжност „професор“). Тя изпълнява *отговорни административни дейности* като главен секретар на ТрУ. Вероятно не всички дейности, свързани с участие в комисии, процедури и учебна дейност са представени в материалите по конкурса, но от сериозността на отговорностите, които се възлагат в областта на администрирането, също може да се съди за високото ниво на педагогическа подготовка и на доверието, което ТрУ възлага на доц. Златева.

Предложените научни трудове са тясно свързани с професионалното направление и със специалността. Доц. Ани Златева демонстрира умение да разпознава проблемите, свързани с обучението по изобразително изкуство, аналитично да ги разглежда, както и да предлага подходящи решения за преодоляването им. Демонстрираните интереси в областта на изобразителното изкуство са предпоставка за осъществяване на интердисциплинарни връзки и за предлагане на нови, съвременни идеи и решения, така че формализирането в обучението, демотивацията и загубата на интерес на обучаваните, да може да се преодолее.

5. Научни приноси и цитирания

Приносите на научните трудове на доц. д-р Ани Златева са научно-приложни, като идеите и практическите решения, които кандидатът предлага, могат да се използват в обучението по изобразително изкуство в различните степени на образование, а в детската градина те вече са внедрени и са намерили практическо

приложение.

В работите на кандидата има оригинални научни и приложни приноси. Много от теоретичните разработки имат практическа приложимост и са пряко ориентирани към учебната работа. Приемам формулираните от кандидата приноси по отделните трудове (в Справка за оригиналните научни приноси в научните трудове).

С подготвените за участие в конкурса материали, кандидатът покрива количествените показатели за заемане на академичната длъжност „професор“, като по много от тях ги превишава.

За значимостта на научните трудове на доц. д-р Ани Златева за педагогическата теория и практика може да се съди и по цитиранията – нейни трудове са цитирани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (7 цитирания); в монографии и колективни томове с научно рецензиране (9 цитирания); в нереперирани списания с научно рецензиране (12 цитирания).

Впечатляващите художественотворчески изяви на кандидата, получили признание в професионалните среди, допълват цялостното му представяне.

След запознаване и анализиране на материалите за участие в конкурса, считам, че трудовете и публикациите в специализирани научни издания **са авторски разработки и не се съмнявам, че не нарушават чужди авторски права.**

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Документите и материалите, представени от **доц. д-р Ани Димова Златева** **отговарят навсички изисквания** на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ТрУ. Налични са необходимите като количество, а също и по отношение на качество и значимост научни трудове в професионално направление 1.3. „Педагогика на обучението по...“, публикувани след материалите при защитата на ОНС „доктор“ и академичната длъжност „доцент“.

Научната и преподавателската квалификация на доц. д-р Ани Димова Златева е несъмнена. След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, след анализа на тяхната значимост и на съдържащите се в тях научни и научно-приложни и приноси, намирам за основателно да дам своята **положителна оценка** и **да препоръчам** на Научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния

съвет на Педагогическия факултет за избор на доц. д-р Ани Димова Златева за заемане на академичната длъжност „**професор**” в Тракийския университет, Стара Загора по професионално направление 1. 3. Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по изобразително изкуство).

5. 08.2022 г.

Рецензент: .....

/ проф. д-р Даниела Маркова/